

Pevného plotu třeba kolem Wolкера

Proč? Aby odděloval Wolкера od lidu? Ne: aby nemohli k Wolkerovi knižní dekoratéri, kreslíři, leptaři a rytci, bibliofilové a jiná podobná čeládka, která sem — právě sem! — patří co nejméně. Už to začíná! Dostal jsem od oficiálního nakladatele Wolkerova p. Petra Wolkerovy Povídky a pohádky „ozdobené“, jak se říká, dřevoryty žáků školy Švabinského. Dvanáct mladých akademiků se sešlo a vyrylo do dřeva příčinlivě 14 více méně prostředních a zbytečných obrázků na motivy z prózového díla Wolkerova. A přitom jsou patrně oni i nakladatel hrdí na to, jakou službu autoru neprokázali, a přesvědčeni, že vykonali dílo piety k básníkovi. Už to tedy začalo. *První luxusní tisk díla Wolkerova*. Je proč zastít si tvář a zaplakat.

K Wolkerovi víže se malý, ne: velký zázrak, v nějž se nám nechtělo již věřit. *Byl čten skutečně lidem*. Nalezl si opravdu k němu cestu. Znali a četli aspoň některé jeho věci skutečně začazení a osmahlí dělníci; listy v jeho knížkách obracely opravdu učerněné mozolné ruce. Nuže, ten zázrak nedal některým lidem spat. Musí být stůj co stůj zkažen. Nedají si pokoje, pokud nepůjde Wolkerova publicita širokou vyježděnou silnicí všech autorů ostatních. Pokud se nestane luxusním artiklem. Pokud nebude dáván darem pod vánoční stromek ve vydáních se zlatou ořízkou ... hodně zbanálnělý ... stržený na úroveň ostatní *zábavné* četby ... Příležitostný dárek zábavné četby: on, Wolker, který by neměl být vůbec tištěn, aby byli lidé nuceni naučit se mu z paměti a recitovat ho při výbojných pochodech ... Jest proč řvátí studem a hanbou.

Tedy: vysokého a pevného plotu kolem Wolкера jest třeba. Před ním zůstaňte všichni bibliofilští i pseudobibliofilští dobrodinci knihy. A za ním buď tištěn v *nejlevnějších* vydáních lidových, nejlépe v letáčích několikakorunových, v desetitisících exemplářů výběr z jeho díla a rozleť se každého léta jako roj bělásků do dálav co nejšířších.

A. M. Piša: *Hořící dům* — Václav Lacina: *Zjevení* — Miloš Jirko: *K staré vlajce* — Karel Erban: *Chudý stůl*

První knížka, kterou jsem četl od Piši, byl Nesrozumitelný svatý. Půl expresionism, půl kubism; zborcení forem a výbuch forem; a útok za formou, někdy i do prázdna. Víc smysly než nitro; víc žár než tvar; a víc dým než žár.

Co přišlo potom — Pozdravy, Hvězdy ve vlnách —, bylo zhášení barev, tlumení světél, rozvádění výbuchů v plynulost a tok. Působilo to dojmem, jako by Pišu odpudila snadnost formule, okatost formule. Jako by uskočil od formule; a kryl se v mlhu a šero, popel, chlad a stesk. Piša není člověk formule; jest víc: i člověk nedůvěry k formě. Je to seveřan. Má zrak obrácený do nitra, ponořený v jeho svár a dým. Čte víc srdcem než okem, a když okem, tož vytrženým; a píše váhavou těžkou rukou, člověk ne štěte, nýbrž rydla. Je-li kdo dnes protinožec tzv. poetismu, jest to on.

Dnes vystupuje z mlhy a šera dvou knih předchozích, na rukou odlesk plamenů *jiných*, než byly ony, jimiž svítil Nesrozumitelný svatý. Hořící dům jako těžká bludná loď ryje svou brázdou do tmy, ale z ní tryskají jiskry naprosto nic dekorativní: jiskry, které pálí a žhnou ...

Hořící dům je poesie, které říkají francouzští teoretikové personelní. To je subjektivní, ale i víc než subjektivní: to jde za typem, a konfese jest zde cudná a zastřená jako příběh. Hořící dům má řeč zjizvenou, jako by nesla stopy ran. Jeho epiteta jsou tvrdá a sukovitá; zavírají v sobě gesto. „Nad lesy, nad horami chmurně se sune / stín Mistrovy řízy. / Uprostřed popeleční vůně / rouhání světu slyš / a *dravě tiché předřikávání smrti*.“ (Str. 23) „Z tvé ruky štěstí poraní / mou žebráckou pýchu, / již zdvihl jsem nad světa troud.“ (21) „Když naposledy však zdvihla své oči od země, / slzami krutě udeřila / v srdce mé ...“ (19)

Život ne jako nálada, ne jako dar, ne jako samozřejmost smyslů, ne jako hudba a šum krve, ne jako milost nebo dobrodružství. Nýbrž jako boj, svár, zrada, vina, sudba, zatracení a vykoupení, odboj a hlad volnosti, spravedlnosti, očisty ... , taková píseň se tu hude. Někdy to připomíná z našich mladého dobrého Dyka, jindy Sovu; Lermontova z cizích. Ale ovšem je to své, jako je svá bolest a svá msta a své umírání. „Slyš! — Uprostřed vichru, jenž ze strží se zdvih, / uslyšíš zoufalství mého pyšný smích / a do vichřice rozevlát to stesk můj je, / jenž okny tvými horečně lomcuje ... / Marně. — Neb ráno v obzoru stop mých nenajdeš, / jen na dně květů jed a v písni lež / a věčný smutek v oblacích.“ (18)

Je to romantické? Jest a není. Má to sem tam romantickou drapérii.